

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. I. Țonov)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

Î N C H E I E R E

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și de către Ministerul Finanțelor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vrînceanu Ion împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 02 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse cererile de apel depuse de către Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală și menținută hotărârea din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru),

c o n s t a t ă :

La 15 iulie 2019, Vrînceanu Ion a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 28 octombrie 2014 a fost pus sub învinuire în baza art.330² din Cod penal. Ulterior, la 18 iunie 2015, a fost tras ilegal la răspundere penală, fiind acuzat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.352¹ din Codul penal.

La 20 iulie 2017 prin decizia Curții de Apel Chișinău a fost condamnat, iar prin

decizia Curții Supreme de Justiție din 13 ianuarie 2018 a fost scos de sub urmărire penală și încetat procesul penal.

În instanță reclamantul Vrînceanu Ion a solicitat încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său suma de 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu material suportat pentru cheltuielile de asistență juridică în procesul penal și salariul neachitat pentru perioada 20 februarie 2015 până la 11 martie 2018.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 17 noiembrie 2020, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Vrînceanu Ion.

A fost încasată din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Vrînceanu Ion suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu material și salariul neachitat pentru perioada 20 februarie 2015 până la 11 martie 2018. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 02 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de către Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuratura Generală și menținută hotărârea din 17 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău (sediul Centru).

Pentru a decide astfel, instanțele au reținut în hotărârile sale că prin ordonanțele organului de urmărire penală din 03 aprilie 2014 în privința lui Vrînceanu Ion au fost pornite patru cauze penale, reclamantul a fost recunoscut în calitate de bănuț, ulterior învinuit, de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.330², art.352¹, art.328² alin.(1) și iarăși art.328² alin.(1) din Codul penal. În cadrul urmăririi penale Vrînceanu Ion a fost perchezitionat de nenumărate ori, inclusiv la domiciliu, în automobil, în biroul de serviciu, a fost urmărit vizual, interceptate convorbirile telefonice, utilizate toate măsurile speciale de investigații pentru a afla dacă Vrînceanu Ion s-a îmbogățit ilicit, inclusiv suspendat din funcția publică pe care o deținea.

Prin ordonanța procurorului din 11 mai 2015, Vrînceanu Ion a fost scos parțial de sub urmărire penală pe capătul de acuzare prevăzut de art.330² din Codul penal din motiv că, infracțiunea imputată de către organul de urmărire penală nu era incriminată în legea penală la data când procurorul a presupus că Vrînceanu Ion posibil ar fi săvârșit o faptă penală, în temeiul art. 275 pct.2) din CPP, iar în aceste condiții Vrînceanu Ion are dreptul de a solicita de la stat repararea prejudiciului cauzat.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 februarie 2018, s-a dispus încetarea procesului penal, pentru cazul în care se constată că există circumstanțele stipulate de art.391 alin.(1) pct.6) din Codul de procedură penală, adică există circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală și sunt de reabilitare.

Instanțele au respins argumentele Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor și Procuraturii Generale că temeiul de încetare a procesului penal în privința reclamantului este unul de nereabilitare și în acest sens au menționat că instanța penală nu a constatat circumstanțe prevăzute la art.275 pct.4)–9) din Codul de procedură penală. Pentru a determina dacă circumstanțele care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, ce au stat la baza încetării procesului penal în privința lui Vrînceanu Ion sunt calificate ca temei de reabilitare ori ca temei de nereabilitare, instanțele au reținut dispozițiile art. 8 alin.(1) Cod de procedură penală, care expres stipulează că, persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale și nu va fi constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă. În special s-a evidențiat că o persoană poate fi declarată vinovată și condamnată, doar în condiția în care a fost pusă sub învinuire.

La caz, însă, se constată că ordonanțele procurorului prin care Vrînceanu Ion a fost pus sub învinuire și actul de învinuire expediat în instanță au fost declarate nule de către instanța de judecată și încetat procesul penal, fără a fi concluzionat și asupra vinovăției persoanei. Deci, nu poate fi declarată vinovată persoana care nu a fost pusă sub învinuire și nu a fost condamnată.

La 15 iulie 2021, Ministerul Justiției a contestat cu recurs decizia din 02 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar probele.

La 23 iulie 2021, Ministerul Finanțelor a contestat cu recurs decizia din 02 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat în mod eronat legea și a apreciat arbitrar probele.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 14 aprilie 2021, expediată părților la 20 mai 2021, fără a se cunoaște cu certitudine data recepționării acesteia. Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către

Ministerul Justiției și de către Ministerul Finanțelor, inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Ministerul Justiției și de către Ministerul Finanțelor, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ a recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă

indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurențelor, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de către Ministerul Justiției și de către Ministerul Finanțelor.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției și de către Ministerul Finanțelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru